

פסחים ג. (ש 9 מהרחבות) עד ד: (ש 12 מהסוף)

בדיקת חמץ וביטול חמץ

מהתורה: מספיק לבטל את החמץ (רש"י: הביטול שלב הוא קיום מצות תשבינו, תוס': כשמבטל הוא מפקיר את החמץ ואז החמץ אינו ברשותו, רמב"ן: כשמטל החמץ מפסיק להיות אוכל והופך להיות כעפר).
בשלב א' תיקנו חכמים: לא מספיק ביטול ויש צורך גם לבדוק ולבער את כל החמץ (מחשש שלא יבטל בלב שלם, או מחשש שיאכל את החמץ בפסח).
בשלב ב' תיקנו חכמים: לא מספיק בדיקה וביעור ויש צורך גם לבטל (מחשש שלא יבדוק טוב ויישאר חמץ שלא ימצא).

דיבור נקי

- יש לדבר בלשון נקיה, אלא אם כן הדבר יפגע בהירות המשפט ובקיצורו.
- אדם שמדבר בלשון לא נקיה הדבר מעיד על פגמים בו או בייחוסו.
- כפי שיש להמנע מלהזכיר דברים שליליים (טמא, חזיר וכו') וולהשתמש לשם כך בלשון עקיפה כך גם כשמבשרים בשורה רעה יש לבשרה בצורה עקיפה ולא לאמרה במפורש.

חכמינו למדונו שהמילים אינן רק המסר שמאחוריהן. למילים יש משמעות עצמאית.

לכן גם כשהמסר זהה יש הבדל אם אומרים דבר בצורה ישירה או עקיפה.

מידע המסתתר במילים

- ר' יהודה בן בתירא השתמש במידע שהיה ידוע רק לו ולחכמי ירושלים כדי להעביר מסר. בעזרת מסר חבוי ש'הטמין' בדבריו של גוי מתחזה הצליח ר' יהודה לחשוף אותו בפני אנשי ירושלים.
- כשאנשים מספרים לנו על חיבה מיוחדת לדברים מסוימים (ים, מערכת משפטית) אנו יכולים ללמוד על ייחוסם ומהיכן הגיעו.

ציטוט מהמשנה

זמן בדיקת חמץ: ערב י"ד ניסן.

אמנם זמן ביעור חמץ הוא רק למחרת בצהריים. אבל אנו בודקים בערב כיוון ש: **א.** זו השעה שכל האנשים נמצאים בבית. **ב.** אור הנר בלילה מתאים לבדיקה.

לכן אסור לבחור ישיבה להתחיל ללמוד בערב י"ד לפני שבדק חמץ - שמא ימשך בלימודו ויפסס את המצוה.

אישה עבד וקטן - נאמנים לומר שבדקו את הבית.

הגמרא תולה את נאמנות הנשים בכך שהדין מדרבנן - האם נשים נאמנות באיסורים שהם מהתורה:

תוס': נשים נאמנות בדין תורה. כאן מחמת הטורח הרב שיש בבדיקה הן נאמנות רק באיסור דרבנן.

סמ"ג: נשים נאמנות בדין תורה. כאן הן אינן משוכנעות בנחיצות הבדיקה ולכן הן נאמנות רק באיסור דרבנן.

ראב"ד: נשים נאמנות בדין תורה כאשר הן מעידות על עצמן. כאן הן מעידות שמישהו אחר בדק - אמירה זו הינה עדות ולא נאמנות ולכן הן נאמנות בה רק בדין דרבנן.

בעל העיטור: נשים נאמנות בדין תורה, כאן הגמרא דנה גם בקטנים שהם נאמנים רק באיסורי דרבנן.

המשכיר בית לחבירו ב"ד בניסן

חובת הבדיקה:
מוטלת על האדם שהמפתח היה בידו בערב י"ד ניסן.

ספק בדוק:
אם לא ידוע האם הבית נבדק ולא ניתן לשאול את בעה"ב - הגמרא מסתפקת האם צריך לבדוק. (בשר"ע נפסק שיבטל השוכר את החמץ ואז הבדיקה היא רק מדרבנן - ובדרבנן ניתן להקל).

השכיר בחזקת בדוק והסתבר שאינו בדוק:
לא נחשב מקח טעות כיוון שזאת מצוה ואדם לא מבטל עסק בגלל שמוטלת עליו מצוה נוספת.